

á fótum, tá talan er um Føroya Banka? (Yvaleyst verður meira arbeitt í loyndum enn opinbert, tí ikki eru allir, ið ætla sær ræði, so opinskáraðir sum »Føroyatíðindi«).

Ja, hví? Tí tann ella teir, sum verða so heppnir at hava bankan í hondum, eru vissir um at ráða øllum vinnulívinum her á landi og leiða tað hvørjar leiðir teir vilja, antin so logtingsfleitalið er samband, sjálvstýri ella javnaðarmenn.

Í øllum londum royna stjórnarmenn at hava ræðið yvir høvudsbonkunum innanlanda, og einki er náttúrligari, enn at Føroya Løgting fær ræðið yvir bankanum í Føroyum, tí tá, og fyrst tá, verður bankin »Føroya Banki«, sum hann ber navn av. Á hendan hátt, og á ongan annan, kunnu Føroya fiskimenn fáa nakra ávirkan á bankan og harvið á landsins vinnulív, tí teir eru meirilutin av Føroya fólkum og kunnu við lögtingsvalini avgera, hvussu lögtingið skal vera sett saman.

F. s.

Brev fra Canada.

Privat for »Føroya Social-Demokrat«.

Vinnipeg í Februar 1928.

Da nu Spørgsmalet om Indvandring til Canada er blevet meget aktuelt rundt omkring i de europæiske Lande, vil det maaske være af Interesse for en eller anden hjemme paa Færøerne at faa høre lidt fra og om Canada.

Jeg skal ved denne Lejlighed, i fuld Overensstemmelse med Sandheden, lade nogle Ord falde om Canada og dets Muligheder for eventuelle Emigranter.

Canada er et stort Land, af Størrelse omtrent som Europa, men samtidigt et af de tyndest befolkede Lande i hele Verden, idet der kun er ca. 10 Mill. Indbyggere. Canada deles i Østre og Vestre Canada, og derefter i Provinser. I Øst-Canada er Provinserne Quebec og Ontario, de største og tilmed rigeste paa Mineralier. Vest-Canada er derimod næsten udelukkende et Landbrugsdistrikt, der deles i Prærie-Provinserne: Manitoba, Saskatchewan og Alberta; den vestligste Provins er British Columbia, der ligger helt ud mod Stillehavet. Denne Provins er nærmest et Højland med vældige Skove mod Nord og fiskerige Floder, hvorfra Verdens største Laxfiskeri drives. British Columbia har et herligt Klima baaede Vinter og Sommer, og er derfor et udsøgt Turistland.

Canada er et Land, som der er talt og skrevet meget om, og af Agenterne for de store Jernbane- og Dampskibslinier bliver det ofte afmaalt i den mest imponerende Form, ja, nærmest som et Slags »forfættede« Land, hvor der flyder med Mælk og Honning.

Rigtigt saaledes hænger det nu alligevel ikke sammen. Der er paa sine Steder i Canada ogsaa meget daarlígt Land, ligesom der er andre Steder, der ikke paa nogen Maade er tjenligt til Landbrug. Naar man kører med Toget igennem Øst-Canada, faar man at se mange Steder — helt store Landstrækninger — af Udseende som en trostesløs Ørken, opfyldt med større og mindre Træer, Stene, Sumper og Krat. Hist og her kan man undertiden skimte en Menneskebolig, hvor

kun den graa Fattigdom synes at være den Belønning, der er opnaaet ved det majsommelige Arbejde! Men efter ca. 2 Dagsrejser forandrer Landskabet sig.

Toget iler ind i Vest-Canada. Prærien bliver bredere og bredere og faar et helt karakteristisk Udseende. Her, hvor for Bizonoxerne og spredte Indianerstammer for ikke saa mange Aar tilbage strejfedes omkring, ser man nu hølgende Kornmarker, saa langt Øjnene kan se.

Vinnipeg er den største By i Manitoba og Indgangsporten til Vest-Canadas Kornhandel. I Montreal har to store Jernbaneselskaber deres Hovedkontorer. Det ene er den canadiske Statsbane, der nævnes »Canadian National Railway«, og det andet er »Canadian Pacific Railway«, som er Verdens største Transport-Compagni. Disse 2 Jernbaneselskaber har i meget høj Grad bidraget til Canadas Kultivering. Uden Jernbaner vilde Udviklingen foregaa meget langsomt, og fremdeles spiller Jernbanernes Fremrykning den vigtigste Rolle for yderligere kultivering af store Strækninger, der ligger og venter paa at blive frugtbare.

Det er hovedsagelig ind til Prærie-Provinserne, den vældige Indvandrerenskarer stævner imod hvert Aar, da det næsten er alle, der har Farm-Arbejde som endeligt Maal. Canada er, som det ofte er sagt, »Mulighedernes Land« og et Fremtidens Land for alle, der kommer herover og vil skabe sig en Eksistens. Der ligger endnu mange Tusinde Acres Land rundt omkring i Vest-Canada af godt Agerland, der kan købes til en Pris af 8 Dollars pr. Acres. Det er serlig oppe mod Nord, at det ukultiverede Land ligger og venter paa sin Rydningsmand. Der gives ogsaa mange Anledninger for energiske Folk til at faa Farme i Leje mod en contant Afgift pr. Aar — eller Halvdelen af den aarlige Avl.

Indenfor den canadiske Landbrugsproduktion spiller Hveden den mest fremtrædende Rolle. Landbruget byder paa mange forskellige Farmarbejder. Man kan drive: Kreaturfarm, Grisehold, Fjerkræavl, Grøntsagsfarm etc. Ydermere drives her ogsaa Rævefarm og Muskosrottefarm. Især den sidste drives af Hensyn til det fine Pelsværk, der staaer højt i Pris, saavel i Amerika som andre Steder i Verden. Der er altsaa et rigeligt Udvalg af Farme, der efter min Mening kan tilfredsstille selv den mest fordringsfulde Emigrant, der har Lyst til Landbrug.

Det er desværre en Kendsgerning, at man ofte stoder paa unge Mænd herovre, der fik Amerikafeber i første Grad og drog over »Dammen« for herovre i Canada at skabe sig en Livsfremtid, men i Harmen vender Canada Ryggen i bitter Skuffelse over, at det gaar saa sent med at finde det eftersøgte Guld. Følgen bliver desværre ofte, at de i den hjemlige Presse giver sine Følelser Luft paa en Maade, der kan virke afskrækkende for en fortsat Udvandring fra Lande, hvor en stor Del af Befolkningen lider under Arbejdsløshedens Svøbe. Jeg skal villigt indrømme, at der ogsaa i Canada findes mørke Sider, desværre det er Tilfældet, og at der til Tider bliver reklameret med de mest spraglende Farver om Canada som et Eventyrland, hvor alt er godt og herligt, og Skuffelser er det mest umulige som tænkes kan. Alt kan jo

overdrives, og saadanne Reklamer, der kun har til Opgave at bringe Folk til den Opfattelse, at alt er lyst og godt, og at det kun gælder at mase paa med Udvandringen, er i Virkeligheden ikke helt i Overensstemmelse med Fakta.

Naar jeg skal sige min personlige Mening om Canada, saa er Canada fremdeles et Fremtidensland, der ønsker Emigranter af den gamle Pioner-type, der er villige til at gaa ud paa Prærien for der at tage Kampen op for Tilværelsen og blive en samfundsgavnlig Medarbejder for Landenes og Hjemmenes Trivsel og Velfærd.

Alt efter som Landbruget skrider fremad, stadigt fremad, kommer Industrien efterhaanden med. I Nordøst og Nordvest er der nu opdaget store Mineraler: Guld, Sølv, Nickel, Achest, Bly, Kobber og Zink. Kulfelter findes der ogsaa i stor Udstræk-

ning. Om alt dette skal udnyttes, saa vil det kræve Kapital og Folk, og naturligvis ogsaa Folk med den nødvendige tekniske Uddannelse. I de sidste Aar er der aabnet nogle Guldminer, og mange unge Mænd drager derhen, lokkede af Guldets forførende Magt. Om Resultaterne og Arbejdsforholdene i Guld-distrikterne kan jeg endnu ikke med Sikkerhed udtale mig om. Gulddistrikterne er: Ny Ontario, Centra-Manitoba og Youcon. Papirindustrien er ogsaa ret fremskreden, da den her har de bedste Betingelser, grundet paa den store Overflodighed der er paa de dertil egnede Træstoffer.

For Ungdommen, der har Fremtiden foran sig, er Canada det Land, hvor indsigtfulde unge Mennesker kan skabe sig en Fremtid, naar Drivfjederen er: Trangen forenet med Lysten til at skabe sig en Existens.

E. Carlsen.

De Hjemløses Tog

En Skare paa flere tusinde Arbejds- og Hjemløse marcherer fra By til By med København som Maal, men Justitsminister Rytter og Politidirektør Mensen sender Politi afsted for at splitte den Hjemløse Flok.

»I Danmark ligger der Hus ved Hus«. Saaledes begynder en af de danske folkelige Fædrelandssange. Og i dette Land har der for ikke mere end en Uge været en stor Skare Mænd paa Vandring, uden Hus og Hjem, uden Mad og Drikke — og uden Arbejde eller Udsigt til Arbejde.

Som Landevejens Børn, marcherede denne Hob fra By til By, og alle Steder har de været modtaget med Gæstfrihed. De Hjemløses Maal var at naa Rigsdagen, og der forelægge Ministeriet den fortvivlede Tilværelse, de førte, med Krav om Arbejde.

Kun i et Land hvor Organisationen er saa mønsterværdig, som i Danmark vilde et saadant Tog kunne foregaa med den Disciplin og Stilhed, der prægede *De Hjemløses Tog*. Forfatteren Harald Bergstedt skriver i »Social-Demokraten« følgende om denne March af Landets Hjemløse:

»Det er vore Børn, som dér kommer — i Flokkevis, i Hundrevis — i Laser og udtraadte Sko. Uden Arbejde er de, udstødt, uden Hjem og Hjemstavn og har kun Tiggervejen igen.

Hvem der er Far til dem, hvem der er Mor til dem, det aner vi ikke — og der er vel de af dem, som ikke aner det selv. Vi véd kun, at det er vore Børn.

Her gaar de unge, flinke Svende, i hvem der er Stof til alt muligt flittigt og retskaffent. Da deres Lærningstid var forbi, blev de smidt paa Døren, ud paa Landevejen og trave med begge Hænder ledige.

Oppe i Samfundets Top sidder Rangklasserne, Direktørerne, Bengnaverne og vælter sig i Indtægter langt større, end den gode Gud har givet dem Maver til. Og her gaar vore egne Børn og flakker fra By til By som hjemløse Ulve og vejrer og snuser efter Arbejde.

Paa Hjørnet løber vore smaa Børn og spiller Top og leger

Paradis. Om femten Aar skal de maaske gaa paa Vejen i de Hjemløses store Trængsel.

Og dér gaar den Ungdom, som allerede har taget Skade af Lediggangen. Hans Stilhed og Friskhed er borte. Sløvheden har sænket sig over ham. Hans Arbejdshaand har forvandlet sig til en Tiggerhaand, hans Arbejdersind til et Tiggersind.

Men vort Barn er han. Vi snyder os ikke fra ham.

Og dér gaar den letsindige, der den fordrunkne, dér den straffede, dér den aandsvage, dér den arveligt belastede. Det er vore, alle til Hobe! Ingen af dem har bedt om at blive til. Der er fornemt Blod i mange af dem, Greveblod, Kongeblood, Lapsblood, Forførerblod og Forbryderblod — selv er de uskyldige deri. Samfundet hæfter for dem!

De er Samfundets Børn. De er vore.

Og det begynder de at forstaa!

Enkeltvis har de vandret før, slukoret, duknakket og fægtet sig frem — ydmygt og skulkende — i stille, slov Bevisthed om, at »Samfundet« det var »de Pæne« — og de selv var bare »Rakkete«.

Men nu pludselig samler de sig i Flokke, i en hel vandrende Armé. Et Tidens Tegn! Er det Landmandsbanken, der har belært dem om, at der var »Rak« i større Format i en hel anden Ende af Samfundet? Lige meget! Den nye Tids Aand er naaet til Bunds i Samfundet, helt ned til Landevejens hjemløse Skarer. En ny Bevisthed gennemtrænger deres Sind, den, at det er »Samfundet«, der har Uret, og dem der har Ret — Ret til Arbejde, Ret til at være med, og saa kommer de nu vandrende fra Landets fjerneste Veje i Tusindtal mod Kristiansborg!

Og se! — hvad sker?

Bondekonen, der angst og ræd saa til, naar den ensomme Hjemløse kom daskende hen ad Vejen, hun stirrer med Taarer paa de Hjemløses Tog. Saa megen ulukkelig Ungdom — det havde hun ikke drømt om var til — Tænk om hendes egne —!

Og Byerne byder velkommen med Musik! trakterer med Øllebrød, Morgenkaffe og gule Ærter! — Det er, som om den onde Samvittighed vaagner i By og Land, hvor saa megen hjemløs og strandet Ungdom rykker frem paa sit Tog til Kristiansborg.

Hvordan dette mærkelige Tog vil ende — det er skjult bag den kommende Uges Slør. Men hvordan det saa ender, i Oplosning, Tumult eller druknende i Hovedstadens vældige Arbejdsløshed, saa er det set, at Samfundstanken er trængt ned til Samfundets dybeste Lag!

Og Bondekongen har grædt ved at se de Hjemløses sørgelige Tog paa 1 a 2 Tusinde.

Mon ikke hendes Sorg vilde stivne til Rædsel, dersom hun saa for sine Øjne de hundrede Arbejdsløses Tog rykke op paa Landevejen, rækkende fra By til By?

Men dette Kampetog af redelige og stillfærdige Familieforsørgere har allerede været paa Kristiansborg og bedt om Arbejde. Og de har faaet et afvejende Nej af den Regering, som Bondekongen og hendes Mand holder oppe!

Men naar Valgene kommer, naar Arbejdernes store Vandretog til Valglokalerne begynder, hvad vil saa Bondekongen og hendes Mand gøre?

Det er Sagen! — for saa er der kun een Ting, det drejer sig om — ikke Taarer, ikke Risesengrød, men Retfærdighed! — Og saa gaar de vel her og stemmer paa *Mygdal!*

Men Staldbrødrene Rytter og Kragh, ønsker hverken at høre eller se den store Hjemløse Skare, hvad ogsaa er Tilfældet med Statspolitiet's Topfigur, Mensen.

Hr. Rytter forsøger at true den unge Militærflyver, Løjtnant Clausen Kaas, der har paataget sig den ansvarsfulde Opgave at være Togets Leder, med Afsked og Degradering, hvis han ikke svigter Tropperne. Men det havde kun den samme Virkning, som at slaa Vand paa Gæs.

Mens Hr. Rytter er paa »Arbejde«, sender Hr. Kragh en Cirkulære ud til Kommunerne, om, at *Bespising af Demonstrationstog* kun kan ydes som *Fattighjælp* og med *Fattighjælps Virkning*.

Rytters Aktivitet resulterer i, at der afsendes en Politistyrke fra København for at faa Toget splittet, som paa det Tidspunkt befandt sig i Vejle.

Men den afsendte Politistyrke fik ingen »Chance«, idet Togets Ledere besluttede at opløse Toget i Stilhed.

»Der er et yndigt Land, der vrimer af Skandaler fra Øst til Vester Strand....«

Andereledes stillede Hr. Rytter sig til det larmende Nattetog, der i 1918 drog til Amtmandsborgen: »Tak, mange Tak, kære Børn«, men det var jo ogsaa hans egne, der hyldede ham selv — at de forstyrrede fredelige Borgers Nattesøvn, var derfor af underordnet Betydning.